

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2018

DUTCH

HIGHER LEVEL

Monday, 18 June

09:30 - 12:30

'Tieners zijn altijd al een beetje ambetant geweest': hoe ga je om met pubers?

- 1 Slaande deuren, luide muziek en ongebreideld chatverkeer: wie kent er niet het stereotype van de grote, boze tiener? Om met al dat tienergeweld om te gaan, vallen veel ouders nog altijd terug op een systeem van regels en straffen. Maar heeft dat wel effect op een overprikkeld tienerbrein?
- 2 Met een ironie die de verschrikkelijke puber die ik ooit was naar een andere dimensie zou doen oogrollen, boezemen groepjes onvoorspelbare tieners op straat mij vandaag nog altijd een beetje angst in. Niet nodig, drukt Hilde (33), pedagoge en lector Toegepaste Psychologie aan de Thomas More Hogeschool, mij op het hart: "De tieners van vandaag zijn niet erger dan die van de vorige generatie. Ze zijn altijd een beetje ambetant geweest."
- 3 En dat hoort ook zo. Met al die lichamelijke en emotionele veranderingen is je jeugd een mijneveld. "Maar tieners zijn ook tot veel in staat", verzekert Hilde, "Als we hen vertrouwen en wat autonomie geven, kunnen ze ontzagwekkend veel verwezenlijken."
- 4 Het codewoord is gevallen: vertrouwen. Hebben we vertrouwen in de jeugd van tegenwoordig? Of worden tieners eeuwig verkeerd begrepen? "Mijn ouders straffen mij door te zeggen dat ik niet meer uit mag met vrienden", zegt Emma (16). "Dat werkt niet, omdat ze later toch opnieuw toegeven als ik vraag of ik buiten mag. Ze leggen niet veel regels meer op omdat ik al weet wat mag en wat niet. Als ze met nieuwe regels afkomen, probeer ik ze wel te begrijpen, zelfs als ik het niet met hen eens ben."

Fouten maken mag

- 5 Conflicten met ouders, stemmingswisselingen en risicovol gedrag worden vaak als typische kenmerken van de puber vernoemd.
Klopt dat beeld? Sommige adolescenten hebben bijvoorbeeld nauwelijks conflicten met hunouders. Pippa (16) helpt ons als ervaringsdeskundige op weg.
"Op mijn vijftien begon ik net zoals de meeste van mijn leeftijdsgenoten naar fuiven te gaan. Mijn ouders hadden daar weinig problemen mee, maar er waren enkele afspraken: ik moest om kwart over één buiten staan, ze zouden mij brengen en ophalen, en ik moest mijn eten of drinken zelf betalen. Zo is het eigenlijk altijd al gegaan: mijn ouders lieten mijn broers en mij vrij om te doen wat we wilden, als we maar rekening hielden met de weinige regels die ze hadden. Ik heb nooit de drang gehad om de regels te breken en te rebelleren tegen mijn ouders. Maar één van mijn beste vriendinnen, die maar bar weinig mag van haar ouders, zei onlangs: 'Ik heb het gevoel dat ik niet mezelf kan zijn rond mijn ouders. Ze maken het onmogelijk om eerlijk te zijn.' Het is niet de eerste keer dat ik merk dat leeftijdsgenoten met strenge ouders zich opgesloten voelen en vinden dat ze tegengehouden worden door de regels. Ik vind niet dat ouders die hun kinderen strikte regels opleggen, slechte ouders zijn, maar ik denk wel dat tieners meer vrijheid zouden moeten krijgen. Hoe kunnen we leren om zelfstandig en verantwoordelijk te zijn als we nooit iets alleen mogen doen?"
- 6 De adolescentie is een moeilijke periode waarin jongeren op zoek zijn naar een eigen persoonlijkheid, en hun zelfbeeld in vraag stellen, legt Hilde (pedagoge) uit. "Uiteraard gaan ze bepaalde dingen doen die niet oké zijn. Maar het is belangrijk dat tieners fouten mogen maken, en nog belangrijker dat ze die fouten mogen rechtzetten. We zien heel vaak dat omgaan met tieners echt gericht is op straffen. Terwijl tieners hunkeren naar beloning en bevestiging, twee dingen die we hen als kinderen wel gunden en later uit het oog verliezen. Het positieve moet meer centraal

staan in de opvoeding. Geef je tiener een complimentje. Vertel ze dat ze goed bezig zijn. Waarom niet de straf terugkaatsen naar de tiener en vragen: wat denk je nu zelf, wat moeten wij doen om ervoor te zorgen dat dit niet meer gebeurt? In plaats van ze te straffen, stel je ze verantwoordelijk voor hun gedrag. Tieners een zekere mate van autonomie geven werkt heel goed."

Creatieve denkwonders

- 7 Strenge ouders beperken niet alleen de mogelijkheden voor hun kinderen om zich volwassen te leren gedragen, vindt Pippa, maar geven hun kinderen het gevoel dat ze hen niet vertrouwen. Daardoor zien ze soms geen andere keuze dan te liegen om geen straf te krijgen: "Ik heb in mijn vriendengroep al gemerkt dat strenge ouders helemaal geen braveren kinderen hebben. Integendeel. Mijn vriendinnen die van hun ouders niet mogen uitgaan, gaan vaker naar fuiven dan zij die dat wel mogen. Ze liegen tegen hun ouders en zeggen dat ze bij een vriendin blijven slapen, of klimmen gewoon uit hun raam. Ze zijn ook veel minder veilig. Omdat ze niet door hun ouders of de ouders van vriendinnen gebracht worden, moeten ze vaak 's nachts de bus nemen of een stuk alleen door de stad lopen. Ik zeg niet dat we gewoon vrijgelaten moeten worden. We hebben regels nodig en als we die breken, moeten we natuurlijk gestraft worden. Maar ik vind ook dat we genoeg vrijheid moeten krijgen om fouten te maken en op die manier te leren dat onze acties consequenties hebben."
- 8 "Een overdaad aan regeltjes is niet nuttig", legt Hilde uit. "Je moet als ouder op zoek gaan naar wat jij belangrijk vindt en wat jij jouw puber wilt meegeven. Ouders kennen dikwijls het onderscheid niet tussen wat ze lastig vinden - te korte rokjes, tijdens het eten met de telefoon spelen - en wat ze belangrijk vinden. Kies je strijdmomenten en daar trek je duidelijke grenzen. Laat je tiener daar mee over nadenken. Vraag hen wat haalbaar is. Ze moeten gehoord worden."
- 9 We moeten meer naar hun mening vragen, meent ook neurologe Eveline, die het puberbrein uitgebreid bestudeerde. "Adolescenten zijn vaak vele malen creatiever, idealistischer en vindingrijker dan volwassenen", schrijft ze in haar boek. "Als we weten dat ze creatieve denkwonders zijn, met een steeds grotere compassie voor sociale omstandigheden, dan zijn zij de uitgelezen groep om bij te dragen aan oplossingen voor bijvoorbeeld politieke problemen."

Bron: Knack Weekend 20 augustus 2016
Auteur: Pippa Maertens en Anke Wouters

De tekst werd aangepast en ingekort met het oog op dit examen.

Beantwoord alle vragen van deel 1, 2 en 3

Totaal aantal punten: 100

VRAGEN EN OPDRACHTEN

Alle antwoorden moeten in het Nederlands gegeven worden. Schrijf volledige zinnen in je antwoorden.

Deel 1: tekstbegrip

(30 punten)

1. Waarnaar verwijzen de volgende woorden?

a: 'ze' (alinea 3: kunnen ze ontzagwekkend veel)

(1 punt)

b: 'dat' (alinea 5: Klopt dat beeld?)

(1 punt)

c: Waarnaar verwijst 'dit' in de zin:

wat moeten wij doen om ervoor te zorgen dat dit niet meer gebeurt. (alinea 6)

(1 punt)

d: Specificeer de betekenis van het woord 'overdaad' zoals het in deze context wordt gebruikt:

'Een overdaad aan regeltjes is niet nuttig,' (alinea 8)

(1 punt)

e: Wat betekent 'nooit de drang gehad' in deze zin:

'Ik heb nooit de drang gehad om de regels te breken en te rebelleren tegen mijn ouders.' (alinea 5)

(1 punt)

2. Geef vijf redenen waarom –volgens de tekst- al te strenge ouders een negatief effect kunnen hebben op het gedrag van jongeren. **(5 punten)**

3. Wat is volgens de tekst het verband tussen de adolescentie en het gedrag dat jongeren in deze periode van hun leven vertonen? Ben je het daarmee eens of niet? Motiveer je antwoord. **(5 punten)**

4. Ben je het eens of niet met de stelling dat verantwoordelijkheid geven aan jongeren beter werkt dan straffen of niet? Leg je standpunt uit en verdedig het. **(5 punten)**

5. Gebaseerd op de tekst: Toon aan dat inzake regels en opvoeding de ouders van Pippa en de ouders van Emma een vergelijkbare aanpak hebben

Vind jij dat het belangrijker is om vrijheid te geven aan kinderen dan hen een vaste set regels en afspraken op te leggen? Beargumenteer je antwoord. **(5 punten)**

6. Bespreek: "Je moet als ouder op zoek gaan naar wat jij belangrijk vindt en wat jij jouw puber wilt meegeven. Ouders kennen dikwijls het onderscheid niet tussen wat ze lastig vinden - te korte rokjes, tijdens het eten met de telefoon spelen - en wat ze belangrijk vinden. Kies je strijdmomenten en daar trek je duidelijke grenzen. Laat je tiener daar mee over nadenken. Vraag hen wat haalbaar is. Ze moeten gehoord worden." **(5 punten)**

Deel 2: commentaar

(30 punten)

'Een teveel aan regels leidt ertoe dat jongeren net het tegendeel gaan doen dan datgene wat van hen wordt verwacht.'

Becommentarieer in ongeveer 100 woorden jouw visie op deze stelling.

Deel 3: opstel

(40 punten)

Schrijf een opstel van ongeveer 300 woorden. Kies één van deze twee onderwerpen:

a) 'De beste regels zijn regels die mij inzicht geven in mijn eigen gedrag.'

of

b) 'Kleren maken de man'.

Een zin die we vaak te horen krijgen. In hoeverre is het juist om te zeggen dat we een juist oordeel kunnen vellen over mensen op basis van de kleding die ze dragen?

Overweeg argumenten voor en tegen deze uitspraken.

Geef je mening in een essay van ongeveer 300 woorden.